

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Lex Annamária ügyvéd által képviselt felperesnek, a Gyűlvézi Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Pál András Ferenc ügyvéd által képviselt I. - II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2013. július 17. napján meghozott, 38.P.24.431/2009/45. számú ítélete ellen, a felperes részéről 46. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 209.800 (kétszázkilencezer-nyolcszáz) forint, a II. rendű alperesnek 145.800 (száznegyvenötezer-nyolcszáz) forint másodfokú perköltséget, és térítsen meg az államnak külön felhívásra 997.000 (kilencszázkilencven-hétezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes végleges keresete szerint azt kérte a bíróságtól, hogy állapítsa meg, az I. rendű alperessel 2008. augusztus 7-én kötött kölcsön-, és jelzálogszerződése, az azok alapján 2008. augusztus 18-án közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozata, valamint a II. rendű alperessel 2007. december 21-én kötött és 2008. április 21-én módosított kölcsön-, és jelzálogszerződése érvénytelenek a Ptk. 200. § (2) bekezdése, 202. §-a, 207. § (6) bekezdése és 210. § (1) és (4) bekezdése alapján.

Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy az I. rendű alperessel kötött valamennyi szerződés színlelt, azok a II. rendű alperessel 2007. december 21-én kötött kölcsönszerződést leplezik. Az eredeti szerződés csupán 2.500.000 forint kölcsön felvételére irányult, amely után kikötött havi 10 % ügyleti kamatot a tőke részeként tüntették fel. A lejáratkor azonban teljesíteni nem tudott, ezért az újabb szerződésben pénzátadás nélkül az ügyleti kamatokat ismét tőkésítették. A

szerződések megkötésére az I. rendű alperes megtévesztéssel, bankkölcsön intézésének ígéretével vette rá. A késedelme miatt a II. rendű alperessel a viszonya elmérgesedett, és az alperesek megfenyegették. Ezért 2008. nyarán megállapodtak abban, hogy a II. rendű alperes helyébe az I. rendű alperes lép hitelezőként. Ekkor a II. rendű alperes valótlan tartalmú átvételi elismervényt írt alá, amelyben kijelentette, hogy 5.200.000 forintot tőle átvett, egyúttal hozzájárult a javára bejegyzett jelzálogjog ingatlan-nyilvántartásból való törléséhez. Az I. rendű alperessel kötött szerződésben feltüntetett 7.262.000 forint azonban nem került átadásra, az összeg az eredeti 2.500.000 forint kölcsönt tartalmazta a futamidő végéig felszámított kamatos kamatokkal együtt. Az I. rendű alperes a közjegyzői okirat aláírására azzal vette rá, hogy ily módon magasabb összegű bankkölcsönt lehet az ingatlanra felvenni, és nem kell az ügyvéd által ellenjegyzett szerződéseket a földhivatalnál bejegyeztetni. Ezt követően azonban a közjegyzői okirat záradékoltatásával végrehajtást kezdeményezett ellene, a banki hitel intézése érdekében pedig egyáltalán nem járt el. Állította, hogy a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozása kiegyenlítése érdekében 2009. február 5-én négymillió forintot ügyvédi letétbe helyezett. A köztük folyt tárgyalások azonban nem vezettek eredményre.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték, a felperesnek az egyes érvénytelenségi okok alapjául szolgáló tényekre vonatkozó előadását vitatták. Az I. rendű alperes hangsúlyozta, hogy a 2008. augusztus 7-én kötött szerződés a tényleges akaratát tükrözi. Abból került a felperes II. rendű alperes felé fennálló 5.200.000 forint összegű kölcsöntartozása visszafizetésre. Állította, hogy a kölcsön kamatmentes volt, feltűnően aránytalan előnyt nem kötöttek ki. A felperes állítása szerinti havi 10 % ügyleti kamat a futamidőre számolva nem adja ki a szerződésben feltüntetett kölcsön összegét. Álláspontja szerint a felperes rossz anyagi helyzetét cáfolja, hogy egy összegben tudott négymillió forintot ügyvédi letétbe helyezni. Vitatta, hogy a felperest megtévesztette, állította, hogy éppen ellenkezőleg, a felperes tévesztette meg azzal, hogy bankkölcsönt nem vett igénybe, hiszen a kölcsön azért volt kamatmentes, mert a hitelintézettől részére járó jutalék képezte volna az ő hasznát. A II. rendű alperes hangsúlyozta, hogy a felperes a kölcsönt visszafizette számára. A megtámadási határidő pedig vele szemben már eltelt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában utalt arra, hogy a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése szerint a fél a szerződés érvénytelenségének megállapítását a jogkövetkezmények alkalmazása nélkül is kérhette. Rámutatott, hogy a megjelölt érvénytelenségi okok alapjául szolgáló tényeket a felperes tartozott bizonyítani. Megállapította, hogy a kihallgatott tanúk vallomásai és a felek előadásai ellentmondásosak voltak, és nem tették lehetővé a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt szerződésektől eltérő tényállás megállapítását. Utalt arra, hogy noha a felek nyilatkozatai szerint a kölcsön baráti jellegét a köztük lévő viszony kizárta, a pénztartozások esetében a Ptk. az ingyenesség vélelmét állítja fel a magánszemélyek közötti kölcsönügyletek esetére. Ezzel szemben a perben álláspontja szerint az volt megállapítható, hogy a felek a szerződést visszterhes szerződésként kötötték. Az I. rendű alperes ugyanis az üzletszerzési jutalékát, a II. rendű alperes a felperes által elérendő anyagi előnyből

való részesedést jelölte meg szolgáltatása ellenértékeként, míg a felperes ügyleti kamat kikötését adta elő. A lefolytatott bizonyítás alapján azonban nem lehetett a felperes ellenszolgáltatásra vonatkozó állítását kétséget kizáró módon bizonyítottak tekinteni. Rámutatott, hogy a felperes a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatokkal szemben azt sem tudta bizonyítani, hogy a további kölcsönszerződések során újabb pénzüsszegek átadása nélkül csupán a korábbi kölcsöntőke ügyleti kamatát tőkésítették. Utalt arra, hogy az első szerződésben rögzített tőke összege a felperes által állított havi 10 %-os kamatból még levezethető volt, a további szerződésekben feltüntetett tőke azonban már nem támasztotta alá a felperes állítását. A felperes pedig nem bizonyította az alperesek által vitatott 2008. január-februári részteljesítéseit sem. Hangsúlyozta, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt újabb szerződés és a közjegyzői okirat nem alanyváltozást, hanem újabb kölcsönszerződés megkötését támasztotta alá. A felperes állításaiból álláspontja szerint csupán annyit tudott sikerrel bizonyítani az I. rendű alperes előadása alapján, hogy 2008. augusztus 7-én nem vett át 7.262.000 forint kölcsönt az I. rendű alperestől, hiszen az I. rendű alperes abból 5.200.000 forintot a II. rendű alperesnek adott át. Megállapította, hogy a felperes nem tudta bizonyítani, hogy valamennyi szerződő fél akarata színlelésre irányult. Ezt ugyanis az okiratok tartalma és az alperesek előadása, valamint **K. Gy.** tanúvallomása cáfolta, és csak olyan tanúk vallomása erősítette meg, akik közvetett tudomással bírtak az ügyletről. Utalt arra, hogy a felperes a tényállás körében maga is ellentmondásos előadásokat tett. Rámutatott, hogy a felperes az uzsorás szerződés tekintetében a szubjektív feltétel fennállását nem tudta bizonyítani. Önmagában ugyanis az a körülmény, hogy sürgősen hitelre volt szüksége, ennek az előfeltételnek a fennállását nem alapozta meg. Hangsúlyozta, hogy a felperes maga sem állította, hogy a családtagja szorult anyagi helyzete érdekében volt szüksége a pénzre. Annak pedig a szerződés érvényességének a megítélése szempontjából nem volt relevanciája, hogy a későbbiekben nem tudott teljesíteni. Kiemelte, hogy a II. rendű alperessel kötött szerződések tekintetében a 200, illetve 240 %-os kamatra vonatkozó állítását a felperes nem támasztotta alá, továbbá a szerződések jóerkölcsbe ütközése vonatkozásában lefolytatott bizonyítás sem vezetett eredményre. Álláspontja szerint a felperes a II. rendű alperessel kötött szerződéseit határidőben nem támadta meg, ezért a megtámadási ok érdemben csak az I. rendű alperessel kötött szerződések esetében volt vizsgálható. A lefolytatott bizonyítás alapján azonban nem tartotta megállapíthatónak, hogy az I. rendű alperes a szerződéssel összefüggésben felmerült lényeges körülmény tekintetében a felperest megtévesztette. Utalt arra, hogy a felperes az esetleges megbízási szerződés és a kölcsön közötti összefüggést nem bizonyította, és nem igazolta azt sem, hogy a bankkölcsönnek mennyiben volt feltétele, hogy a valóságtól eltérően jelöljék meg a visszajáró kölcsön összegét. Kényszerhelyzetre pedig nem is hivatkozott.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan pedig további bizonyítás lefolytatása érdekében a hatályon kívül helyezését kérte.

Fellebbezésében fenntartotta kereseti tényelőadásait. Ezek közül kiemelte, hogy az I. rendű alperes kölcsönt egyáltalán nem nyújtott számára, arra egyébként is képtelen lett volna, ilyen összeggel ugyanis nem rendelkezett. Csupán a II. rendű alperes ruházta át a vele szembeni követelését az I. rendű alperesre a tőkésített kamatokkal együtt. Mivel az I. rendű alperestől kölcsönt nem vett fel, a vele kötött szerződés színlelt, amely a II. rendű alperessel megkötött kölcsönszerződést leplezi. Az I. rendű alperessel kötött szerződés a színleltségén túl az uzsorás jellege, valamint a jóerkölcsbe ütközése okán is, tehát többszörösen semmis. A szerződést az I. rendű alperes megtévesztő magatartása, kiváltó bankkölcsön megszerzésére tett ígérete miatt írta alá. A megjelölt érvénytelenségi okok pedig a szerződést biztosító mellékkötelmekre is irányadók. Álláspontja szerint a lefolytatott bizonyítás eredménye a keresete szerinti érvénytelenségi okok alapjául szolgáló tények tekintetében eredményre vezetett.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Ellenkérelmük szerint a tárgyalás megismétlése nem indokolt, mert a felperes nem jelölte meg, hogy azt milyen tények bizonyítása érdekében tartja szükségesnek. Kiemelték, hogy a pénzösszegek átadását az okiratok alátámasztották. A felperes pedig annak ellenére nem hívta fel az okiratszerkesztő közjegyző figyelmét a tartozáslismerésének valótlan tartalmára, hogy a saját elmondása szerint is egyedül jelent meg nála. A 2009. január-februárjában tartott egyeztetésekről felvett jegyzőkönyvek sem tartalmazzak arra nézve utalást, hogy a 7.262.000 forint kölcsönt ne kapta volna meg. Utaltak arra, hogy a lányával kapcsolatos kényszerkiadások a felperes előadása szerint tíz millió forint körüliek voltak, és a felperes nem igazolta, hogy azokat más forrásból finanszírozta. Kényszerhelyzetre pedig az elsőfokú eljárás során még csak nem is hivatkozott.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A fellebbezés nem megalapozott.

A fellebbezés másodfokú tárgyaláson kiegészített petituma szerint a felperes, további bizonyítás lefolytatása céljából az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Azt az alperesek megalapozottan sérelmezték, hogy a felperes nem jelölte meg, hogy milyen konkrét tény bizonyítása érdekében tartja szükségesnek a bizonyítási eljárás kiegészítését. Az ítéltáblának azonban ennek ellenére elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a bizonyítási eljárással összefüggésben merült-e fel olyan ok, amely az ítélet hatályon kívül helyezését tenné indokoltá.

Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján fennálló tájékoztatási kötelezettségének teljes körűen eleget tett. A 42-I. számú végzésében foglalt tájékoztatás a felperes által megjelölt valamennyi érvénytelenségi okra kiterjedt. A tájékoztatást követően a felperes kizárólag a házastársa tanúkénti kihallgatását kérte, amelynek a bíróság eleget tett. Az elsőfokú

bíróság által mellőzött bizonyítási indítványok hiányában a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének nem volt helye. Az ítélet tábla pedig nem észlelt olyan lényeges eljárási szabálysértést sem, amely a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján a tárgyalás megismétlését tette volna szükségessé. Mindezekre tekintettel az elsőfokú ítélet a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben felülbíráható volt.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítélet tábla a döntésével és túlnyomó részben annak indokaival is egyetértett. Azokat csupán egyetlen pontban tartotta szükségesnek pontosítani.

Az ítélet tábla nem osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a szerződés létrejöttét kellett vizsgálni. A felperes kereseti tényállítása ugyanis nem az egybehangzó akaratnyilatkozatok hiányára, hanem arra vonatkozott, hogy az aláírt szerződés helyett ténylegesen egy mögöttes megállapodás jött létre közte és a II. rendű alperes között.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítélet indokai is helytállóak voltak, ezért az ítélet tábla utal a Pp. 254. § (3) bekezdésére. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli, hogy a lefolytatott bizonyítás eredménye alapján a felperes nem tudta bizonyítani, hogy valamennyi szerződő fél akarata az írásba foglalttól eltérő tartalmú szerződések kötésére irányult [Ptk. 207. § (6) bekezdése]. Ezt **K. Gy.** és dr. **R. Zs.** tanúk vallomása kifejezetten cáfolta. A felperes házastársa és lánya pedig a kölcsön összegéről közvetetten, a felperestől értesültek, már azt követő időpontban, hogy a visszafizetés esedékessé vált.

A szerződés színlelésének, és a leplezett szerződés tartalmának a bizonyítása hiányában kizárt volt a Ptk. 202. §-án alapuló semmisség megállapítása. A kikötött előny feltűnő aránytalansága ugyanis csak a felperesi állítás szerinti mögöttes megállapodás igazolása esetén lett volna vizsgálható. Az írásba foglalt szerződések tartalma pedig a közfelfogás szerint erkölcsi szempontból sem volt kifogásolható [Ptk. 200. § (2) bekezdése].

A kereseti tényelőadása szerint a tévedését, illetve megtévesztését a keresetlevele 2009. július 31-én történt benyújtásakor a felperes már bizonyosan felismerte. Keresetét ehhez képest csak 2012. június 5-én terjesztette ki a II. rendű alperesre. Az elsőfokú bíróság ezért megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a megtámadás elkészt, a felperes a II. rendű alperessel szemben a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti határidőt elmulasztotta. Az I. rendű alperessel szemben pedig a felperes nem adott elő, és nem igazolt olyan lényeges körülményeket, amelyekben való tévedése eredményes megtámadás alapjául szolgálhatott volna.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helyes értékelése alapján állapította meg, hogy a felperes az őt terhelő bizonyításnak a keresetében megjelölt egyetlen érvénytelenségi ok tekintetében sem tudott eleget tenni. A bizonyítás

sikertelenségének következményét pedig a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján helyesen vonta le a felperes terhére.

Az ítélet tábla ezért az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helyben hagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesek áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltségét megfizetni. A le nem rótt fellebbezési illeték megtérítéséről az ítélet tábla az Itv. 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2014. június 24.

Világhyiné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

. Csóka István s. k.
s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor
bíró

A kiadmány hiteléül:
Hilcz Ádámné
tisztviselő